

การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา

นางสาว กาญจนา ตรีแสน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-201-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016369

DISCOVERY IN CRIMINAL PROCESS

Miss. Kangana Threesaen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

of the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkon University

1990

ISBN 974-577-201-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา

โดย

นางสาว กาญจนา ตรีแสน

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ เข้มชัย ชูติวงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ เข้มชัย ชูติวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ อัครวิทย์ สุมาวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศกิต ฅ นคร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สุชาติ ไตรประสิทธิ์)

กาญจนา ตรีแสน : การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา (DISCOVERY IN CRIMINAL PROCESS) อ.ที่ปรึกษา : อ.เข้มชัย ชูติวงศ์, รศ.ดร.อภิรักษ์ เท็ชรธิริ, 158 หน้า.
ISBN 974-577-201-1

วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาก็คือ การค้นหาความจริงให้ได้สมบูรณ์มากที่สุด และการได้มาซึ่งความจริงนั้น รัฐจะต้องให้หลักประกันแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าจะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม การวิจัยพบว่าพื้นฐานของการดำเนินคดีอาญาในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาถือคือรูปแบบการดำเนินคดีอาญาในระบบกล่าวหา ซึ่งถือว่าพนักงานอัยการเป็นคู่คดีเท่าเทียมกับผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่ในความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่ารัฐและปราศจากความพร้อมในทุกๆด้าน ดังนั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยในประเทศที่ยึดถือการดำเนินคดีอาญาระบบกล่าวหาจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบรัฐ เพราะไม่สามารถจะล้างรัฐหรือตรวจสอบได้ว่าพนักงานอัยการตั้งใจจะอ้างอิงพยานหลักฐานใดบ้าง เพื่อพิสูจน์ความผิดของเขาให้ปรากฏต่อศาล และพยานหลักฐานนั้นมีความถูกต้องแท้จริงเพียงใด ซึ่งนับว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อความเที่ยงธรรมที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับ

การแก้ไขปัญหาคำถามไม่เป็นธรรมดังกล่าวนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำเอากระบวนการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาก่อนพิจารณามาใช้ โดยเน้นว่าบทบาหน้าที่ของพนักงานอัยการนั้นไม่เพียงเป็นผู้คุ้มครองส่วนได้เสียของสังคมเท่านั้น แต่จะต้องให้ความคุ้มครองส่วนได้เสียของผู้ต้องหาหรือจำเลยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ล้างรัฐหรือตรวจสอบพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการตั้งใจจะอ้างอิงต่อศาลก่อนพิจารณา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยกับผลประโยชน์ของสังคมด้วยในขณะเดียวกัน ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้รับการยอมรับและถือปฏิบัติกันอยู่ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law

สำหรับประเทศไทย จากการศึกษาพบว่ายังมีได้มีการคิดทบทวน ศึกษา หรือนำเอาหลักการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาก่อนพิจารณามาใช้ในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยนำเอากระบวนการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาก่อนพิจารณามาใช้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนระบบกฎหมายและแนวนโยบายทางอาญาของไทยประกอบด้วย เพื่อให้การค้นหาความจริงในคดีอาญาสามารถดำเนินไปได้ด้วยมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับประเทศไทยต่อไป

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

KANGANA THREESAEN : DISCOVERY IN CRIMINAL PROCESS. THESIS ADVISOR
MR.KHEMCHAI CHUTIWONGSE, ASSO. PROF.APIRAT PETCHSIRI,J.S.D. 158 PP.
ISBN 974-577-201-1

The main purpose of criminal trial is to search for the utmost truth. Most importantly, the truth obtained shall be gathered through legitimate means which shall include the guarantee of fair trial for the accuse or defendant by the state. This research finds that the trials in the United States of America and in the United Kingdom base on the adversarial system where the public prosecutors are deemed the equal parties to the defendant. In reality, the fact proved to the contrary because the defendant are in the inferior position in every respect. When they are not able to know or to examine before hand the evidence that the public prosecutors intended to use against them during trial This is the most crucial point concerning the fair criminal trial.

To solve the problem of fair trial, the United States courts introduce the system of pre-trial discovery into criminal trial. Such principle of pre-trial discovery emphasizes the role of the public prosecutors in protecting the interest of the defendant as well as of the public. It is, therefore, proper to give the defendant the opportunity to examine the evidence which the public prosecutor intends to use before it is introduced during trial. Besides the similar system is employed in the civil law countries.

In case of Thailand, the study showed that there is no thought on adopting the system of pre-trial discovery into practical reality. This writer is of the opinion that it is necessary to amend Thai Code of Criminal Procedure to include to the procedure on pre-trial discovery. The recommendation also insists on the careful examination of the suitability of the socioeconomic and political contexts as well as the legal tradition of the country. The main goal is to assist the process of truth finding that is effective.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือของท่าน อาจารย์เอ็มมี ชูติวงศ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาว่างเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล รวมทั้งให้แนวทาง แนวความคิด ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งๆที่ท่านมีงานราชการ และงานทางวิชาการมากอยู่แล้ว ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เทีชรศิริ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และให้คำแนะนำ แนวทาง แนวความคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อยไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ท่านอาจารย์ อัครวิทย์ สุมาวงศ์ ท่านอาจารย์ ดร.ศกิต ฒ นคร. และท่านอาจารย์ สุชาติ ไตรประสิทธิ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อมูลที่ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์เรียบร้อยลงด้วยดี และอีกท่านหนึ่งที่จะลืมเสียมิได้ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ วิศิษฐ์ ลิขานนท์ ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการตรวจแก้ไขเค้าโครงวิทยานิพนธ์ให้กับผู้เขียน และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แม้ท่านอาจารย์จะจากโลกนี้ไปแล้ว แต่ความกรุณาของท่านยังประทับอยู่ในความทรงจำของผู้เขียนเสมอ ขอดวงวิญญาณของท่านอาจารย์จงไปสู่สุคติด้วยเถิด

ขอขอบคุณ คุณรววิทย์ ฤทธิพิศ ผู้ช่วยผู้ศึกษา ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำผู้เขียนในการค้นคว้าหาข้อมูล ตลอดจนการแปลเอกสารต่างประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จเรียบร้อยไปด้วยดี

นอกจากผู้ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกแก่ผู้เขียนในการค้นคว้าหาข้อมูล หายี่สุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และหากความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีอยู่ ผู้เขียนขอมอบแต่บิดามารดาผู้ซึ่งให้ทั้งชีวิตและความสำเร็จแก่ลูกๆทุกคน กำลังใจจากท่านทั้งสองและพี่สาว น้องสาว เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

กาญจนา ศรีแสน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา.....	8
2.1 ความหมายของการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา	8
2.2 การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาเปรียบเทียบกับ คดีแพ่ง.....	9
2.3 วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา	13
2.4 การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาเป็นสิทธิของ ผู้ต้องหาหรือเป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน.....	16
2.5 ความเป็นภาวะวิสัยของพนักงานอัยการกับการ เปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญา.....	19

3.	การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศต่างๆ.....	24
3.1	การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	24
3.1.1	ประวัติความเป็นมาของการเปิดเผยข้อ เท็จจริงในคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกา	24
3.1.2	หลักเกณฑ์ทั่วไปของการเปิดเผยข้อเท็จจริง ในคดีอาญาของพนักงานอัยการ.....	34
3.1.2.1	กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลย ร้องขอให้เปิดเผย.....	42
3.1.2.2	กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าต้อง เปิดเผยโดยผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่ต้องร้องขอ.....	63
3.1.3	บทบาทของศาลในการเปิดเผยข้อเท็จจริง ในคดีอาญา.....	76
3.1.4	ข้อเสนอแนะตาม A.B.A. Standard Discovery and Procedure Before Trial.....	82
3.2	การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศอังกฤษ	90
3.3	การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศที่ใช้ ระบบกฎหมาย Civil Law.....	95
4.	ปัญหาเกี่ยวกับการนำเอากระบวนการเปิดเผยข้อเท็จจริง ในคดีอาญามาใช้ในประเทศไทย.....	108
4.1	การเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญาในประเทศไทย...	108

4.2	ข้อห้ามและข้อกีดกันใน การนำเอากระบวนการ เปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญามาใช้ในประเทศไทย	123
4.3	ปัญหาและอุปสรรคของการนำเอากระบวนการ เปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีอาญามาใช้ในประเทศไทย	130
5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	137
5.1	บทสรุป.....	137
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	146
	บรรณานุกรม.....	153
	ประวัติผู้เขียน.....	158